

Budapesti Műszaki- és Gazdaságtudományi Egyetem
GAZDASÁG- ÉS TÁRSADALOMTUDOMÁNYI KAR

Logika és érveléstechnika

Oktató: KŐHEGYI Gergely

Választott érvelő jellegű írás érveléstechnikai-logikai elemzése
“La France ne vaccinera pas tout le monde contre la varicelle”

KOVÁCS Emese (DDCJV9)
Műszaki Szakoktaó I. évf. 4-es tk.
Elérhetőség: emese.kovacs@instantweb.hu

2004. június 18.

Tartalomjegyzék

1. Bevezető	1
2. A kiválasztott cikk összefoglalása	1
3. Az írás logikai elemei	1
3.1. A vita	2
3.2. Konklúziók	2
3.3. Premisszák	3
4. Utalások az író álláspontjára	6
4.1. A cikk címe	6
4.2. A cikk lédje	6
4.3. Utalások a cikkben	6
5. Melléklet	7

1. Bevezető

Sokáig hezitáltam az emelendő cikk kiválasztásával kapcsolatban. Gondoltam irodalmi műben előforduló érvelés jellegű rész kiválasztására és elemzésére, de a bőség zavarában nem tudtam választani. A következő kísérlet folyamán tudományos (népszerűsítő) újságban megjelenő cikkek felé fordítottam figyelmem. Több lehetőséget számba vettem, a legtöbb cikk (pl. Atomerőművek élettartamának kérdése, Kutatók helyzete Franciaországban) terjedelme miatt esett ki az esélyesek közül – ezek 10-16 oldalas, több cikkből álló dossziék voltak és minden cikk új elemeket hordozott az érvelés szempontjából.

Végül a bárányhimlő elleni oltásról szóló cikk mellett maradtam. A cikk rendkívül tömör, szövege szinte csak az érveket (kötelező védőoltás ellen vagy mellett) tartalmazza. Mivel kisfiam ez évben volt bárányhimlős, a cikk címét olvasva azonnal eszembe jutottak a lehetséges pro és contra érvek, amelyek közül a cikk írója valóban felsorol néhányat.

2. A kiválasztott cikk összefoglalása

A választott cikk a bárányhimlő elleni oltás bevezetésének kérdéséről szól. A cikk írója bemutatja az Egyesült Államokban kialakult helyzetet és a francia Közegészségügyi Hivatal álláspontját. A két álláspont nem egyezik meg, az író felteszi a kérdést, hogy vajon miért különbözik egymástól ennyire a két ország gyakorlata és miért csak nyolc évvel az USA-ban történt bevezetés után kapnak lehetőséget a francia szülők, hogy gyermekeiket oltassák. A cikkben olvashatjuk a Francia Közegészségügyi Hivatal (Conseil supérieur d'hygiène publique de France) véleményét a bárányhimlőről. Ezt a véleményt igyekszik ellenérvekkel támadni egy szakértőként megszólaltatott kórházi gyermekorvos. Az orvos érvei után megtudjuk, hogy a FKH elismeri a vakcina hasásosságát, de mégsem javasolja kötelező védőoltásként való alkalmazását. Itt megismerhetjük a hivatal szakmai érveit. A cikk utolsó mondatában kitér arra, hogy bár az oltás nem lett kötelező, a közegészségügyi kockázat ellenére, a szülők kérésére a gyermekek olthatók. Az 1. táblázat a cikkben szereplő állításokat tartalmazza. Ezeket az állításokat kell az elemzésben vizsgálnunk, a közöttük rejlő logikai kapcsolatokat felderítenünk.

3. Az írás logikai elemei

Első lépésben azonosítanunk kell a konfliktus helyzetet, a vitát, amely köré az érvelés épül. Ezt követően meg kell keresnünk a konklúziókat és részkonklúziókat, majd meg kell határozni a konklúziókhöz tartozó premisszákat.

Cím:	Franciaországban nem fognak minden gyermeket oltani bárányhimlő ellen.
Líd 1:	A bárányhimlő elleni oltás május óta elérhető Franciaországban.
Líd 2:	Franciaországban – óvatosságból – csak a veszélyeztetett személyeket fogják oltani.
A.	A bárányhimlő elleni oltás május óta elérhető Franciaországban.
B.	A bárányhimlő elleni oltást az USA-ban 1996 óta rutinszerűen használják (minden gyermek kapja).
C.	Franciaországban csak a veszélyeztetettek kapnak majd oltást (krónikus betegek, eü személyzet).
D.	A francia ÁNTSZ a bárányhimlőt veszélytelennek tartja.
E.	Franciaországban évente 600 000 ember betegszik meg, közülük 3500 kerül kórházba szövődményekkel.
F.	A vírus évente 20 gyermek halálát okozza.
G.	A szövődmények a legtöbb esetben nem a veszélyeztetett személyeknél alakulnak ki, hanem fiatal gyermekeket érintenek.
H.	Az USA-ban 80%-al csökkent a szövődmények száma.
I.	A francia hatóságok elismerik az oltás hatékonyságát.
J.	Attól tartanak, hogy a kisgyermek szisztematikus oltása, a serdülőkori megbetegedések emelkedéséhez vezetne.
K.	Minnél később kapja el valaki a bárányhimlőt, annál súlyosabb a betegség lefolyása.
L.	A természetes vírus "forgalomból való kivonása" miatt a lakosság immunitása csökkenne (emlékeztető hatás nem érvényesül).
M.	Ez közegészségügyi kockázatot jelent.
N.	A közegészségügyi kockázat ellenére a szülők dönthetnek úgy, hogy beoltatják gyermeküket.

1. ábra. A cikkben található állítások

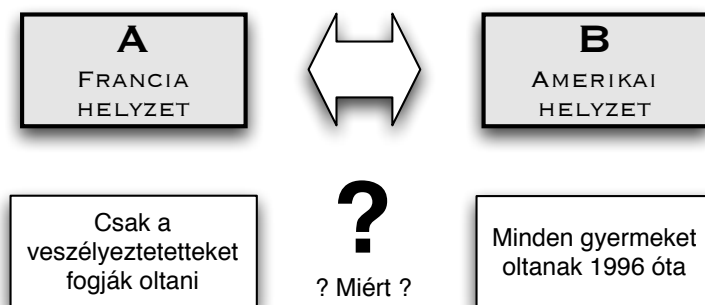
3.1. A vita

A cikk elején az író két lehetséges álláspontot mutat be a bárányhimlő elleni oltással kapcsolatban. Szembe állítja egymással az amerikai és a francia egészségügyi gyakorlatot, bemutatja a kettő közötti különbséget (A,B és C állítások). A helyzet bemutatása után az író explicit felteszi a kérdést, hogy miért is van ekkora különbség a két országban alkalmazott eljárások között. A kérdés implicit arra is utal, hogy miért most fogalmoznak ezzel a kérdéssel Franciaországban, amikor az USA-ban már 1996 óta alkalmazzák a védőoltást. (Lásd 2. ábra.)

3.2. Konklúziók

A konklúzió az a kifejezés, amely a korábban rejtett információt explicité teszi[2].

Bármilyen cikk vagy esszé esetén a cím kell legyen a cikk tartalmának legtömörebb megfogalmazása. Ezért van az, hogy a címben gyakran azt találjuk, ahová a cikk ki akar lyukadni, azaz a konklúziót. Itt sincs ez másképp. A cikk címe egy tényt tartalmaz, amely egy országos hivatal döntésének eredménye:

2. ábra. A konfliktus

Franciaország nem alkalmazza kötelező jelleggel¹ a bárányhimlő elleni oltást.

Az író igyekszik a mindkét oldalról vett érveket ütköztetni, érvelése során több részkonklúziót is felvonultat. Ilyen például az oltás hatékonyságára vonatkozó megállapítás.

3.3. Premisszák

A cikk sok információtartalmú állítást tartalmaz, ezekkel a tényekkel igyekszik az író bemutatni mindkét oldal véleményét.

A premisszák és a részkonklúziók majd a konklúziók közötti összefüggést a 3. és 4. ábrák mutatják be. Az érvelés első állítása (D) nagyon egyszerű:

A FKH szerint a bárányhimlő nem veszélyes betegség.

Az érvről meg kell jegyezni, hogy kompetens, a témakörben (közegészségügy) elismert hivatal állításáról van szó, de a hivatalon belül egy személy sem vállalta fel a nyilatkozást – vagy nem kérdeztek meg konkrétan senkit. Abból, hogy a betegség nem veszélyes, már rögtön következtethetnénk arra, hogy a kötelező védőoltás nem szükséges, de a cikk írója a későbbiekben további érveket is felsorakoztat.

A második állítás (E+F) igyekszik az elsőt (D) megcáfolni:

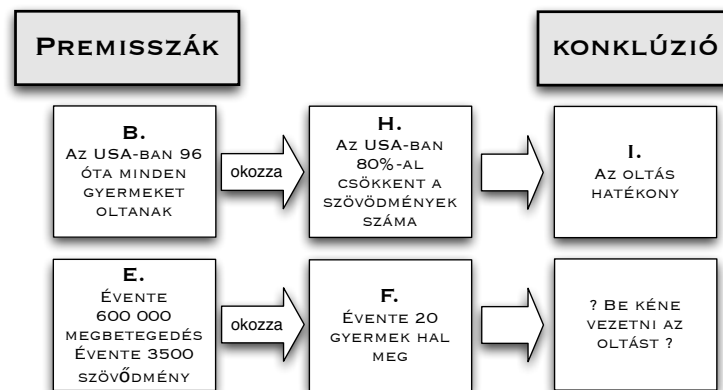
Franciaországban évente 600 000 ember betegszik meg,

közülük 3500 kerül kórházba szövődeményekkel (idegrendszeri és légzési).

A szövődemények évente 20 gyermek halálát okozzák.

A felsorolt ellenérvek idézetként szerepelnek. Egy francia kórházi gyermekorvos kommentálja a

hivatal döntését, valamint azt a tényt, hogy a betegség nem veszélyes. Az orvos is jól kiválasztott, releváns, illetékes szakember, nevét és munkahelye nevét is adja a véleményéhez (jól kivitelezett szakértőre hivatkozás). Az érv három mondatrésze egyre jobban fokozza a betegség veszélyességére való utalást (megbetegedés, kórházba kerülés, halál), ugyanakkor a számok jelentős csökkenést mutatnak (600 000:3500:20). Feltehetjük, hogy az olvasó érzékenyebb lesz a betegség-kórház-halál hármásra és kevesebb figyelmet fordít a számosságra, ezért ez az argumentum hatását tekintve meggyőzőbb lehet az óvatlan olvasó számára, mint amekkora a valós jelentése. Érdekes lehet továbbá, hogy a 20 halálesetről származó adat már nem az orvos szájából hangzik el, hanem az újságíró adja hozzá a premisszákhöz, ez által a forrása nem azonosított, ez gyengíti az érven.

3. ábra. Ellenérvelés az Amerikai példa alapján

A G állítás még egy többlet információt látszik hozzáadni a képhez:

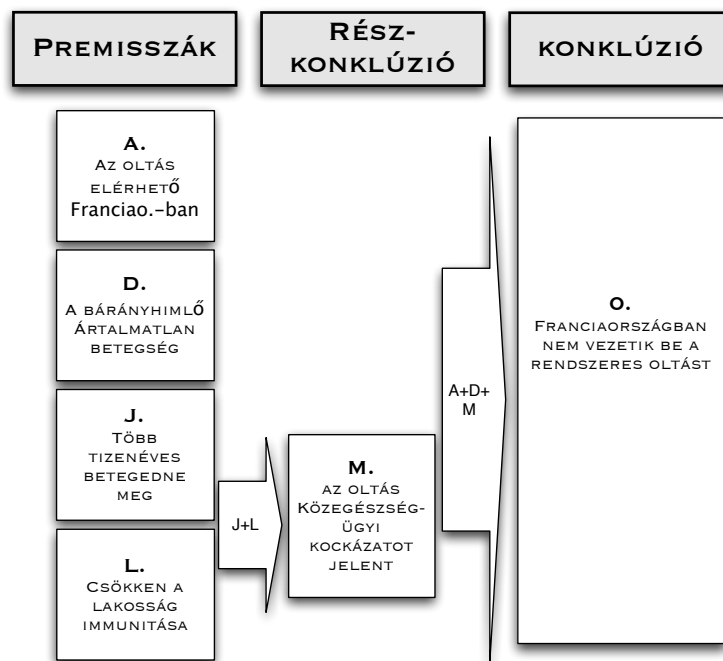
A szövődmények leginkább az egészséges fiatalokat érintik, nem a veszélyeztetett személyeket.

Ebben az állításban nincs nagy meglepetés, hiszen egészséges gyermekből nagyságrendekkel több van, mint veszélyeztetettből, így a megbetegedések számában több lesz az amúgy egészséges gyermek. A veszélyeztetett személyek tudatában vannak a fokozott kockázatnak, így elővigyázatosabbak, ez is szerepet játszhat az arányok eltolódásában. A G állítás ÉS kapcsolatban van az orvos nyilatkozatában említett 3500 komplikációs esettel.

A H állításban az író előhozakodik az USA-ban elért eredményekkel. Az érv szerint az oltás hatására 80%-al csökkent a komplikációk száma. A 80% meggyőző, jelentős számadat lenne, de az író nem jelöli meg a forrást, így az állítás kicsit lóg a levegőben.

Itt levonhatnánk egy konklúziót, hiszen az olvasó fejében itt megfordul, hogy talán mégis be kéne vezetni a kötelező oltást Franciaországban is, de az író ezt nem teszi meg, hanem folytatja az érvelést. Leírja, hogy az FKH is meghajlik az előbb felsorolt érvek előtt, és elismeri, hogy az oltás hatékony (I. állítás), de ezen érvek ellenére megindokolja, hogy miért döntött az oltás kötelezővé tétele ellen.

kisgyermek szisztematikus oltása, a serdülőkori megbetegedések emelkedéséhez vezetne

4. ábra. A FKH érvelése

Minnél idősebb a beteg, annál súlyosabb a betegség

A természetes vírus "forgalomból való kivonása" miatt a lakosság immunitása csökkenne.

J és K állítások alapján az derül ki, hogy az oltás rendszeresítésével nőne a betegek átlagéletkora, ez növeli a szövődmények kialakulásának esélyét. L állításból az derül ki, hogy a természetes vírustörzs megszüntetése (hiszen az oltás kizárja a megbetegedést, tehát a természetes vírus terjedését) csökkentené az immunrendszer emlékezőképességét (nem ismerné fel a betegséget, hiszen nem találkozik vele annyit), így megszűnne az a közismert tény, hogy a bárányhimlőt – általában – csak egyszer kapja el mindenki. Valószínűleg emlékeztető oltásokat kéne beadni az embereknek az immunitás fenntartása végett. A populáció immunitásának csökkenése ÉS a megbetegedő személyek életkorának növekedése veszélyt jelent a közegészségügyre (M állítás). Ehhez a kockázathoz hozzátevé, hogy alapjában véve egy veszélytelen betegségről van szó, amely ellen létezik védőoltás, a hatóság nem tartotta szükségesnek az oltás kötelezővé tételét.

Az utolsó mondatban a cikk írója felhívja a figyelmet arra, hogy a szülőknek a közegészségügyi kockázat ellenére lehetőségük van kérni az oltást gyermekeik számára. Szerintem kicsit eltúlzott a közegészségügyi kockázatot szembe állítani azzal a ténnyel, hogy a szülők dönthetnek úgy, hogy beoltatják gyermekeiket. A közegészségügyi kockázatot olyan állításokból vezettük le (J és L) amelyek széleskörű oltást feltételeznek, nem néhány szülő partizánakcióját. A védőoltások segítségével csak akkor lehet egy betegséget megszüntetni és a J-ben és L-ben leírt problémákba ütközni, ha az oltásokat hosszú időn keresztül mindenki megkapja.

4. Utalások az író álláspontjára

Az író álláspontja nem derül ki egyértelműen a cikkből. Találunk azonban utalásokat, amelyek egyik vagy másik irányba billentik a mérleget.

4.1. A cikk címe

A cikk címe tárgyilagos, a FKH álláspontját mondja ki. Nincsenek benne pejoratív jelzők.

4.2. A cikk lédje

A lédben olvashatunk egy premisszát és a végső konklúziót. A két állítás között a DE kötőszó szerepel, ami az ellentétet, a szembenállást hangsúlyozza. A DE után olvashatunk egy rövid indokot, az író óvatosságra hivatkozik. Ez lehet azért, mert tényleg egyetért az óvatossággal és a hivatallal, de lehet azért is, hogy felhívja a figyelmet a túlzottan óvatos hivatalra.

4.3. Utalások a cikkben

A cikk első mondatában az „enfin”, azaz végre szócska az cikkíró türelmetlenségét tanúsítja. Ebből tudjuk, hogy kicsit soknak találja azt a nyolc évet, amennyivel késett az oltás franciaországi bevezetése az amerikaihoz képest. A cikkből implicit kiderül, hogy ezért a késedelemért a FKH-t okolja, hiszen elsőként a hivatalnak azt az érvet hozza fel, amely szerint a betegség veszélytelen (ergo ráérünk foglalkozni az oltással).

A cikkre nem mondható, hogy egyoldalú lenne, az író megszólaltat elismert szakértőket mindkét oldalról, de az oltás mellett szóló érveket gyengíti azzal, hogy a saját maga által felsorolt adatokhoz nem közöl forrást, valamint azzal, hogy az oltás szükségességét nem mondja ki explicit módon (még feltételes módban sem).

A cikk végén az író kötelességének érzi kimondani, hogy lehet kérni az oltást, de ugyanakkor azt sugallja, ha kérjük, azzal hozzájárulunk a közegészségügyi kockázat növeléséhez. Ezzel negatív kontextusba helyezi azokat a szülőket, akik így döntenének.

A cikkhez tartozó képaláírásban azt írják, hogy az esetek ”hatalmas többségében” („immense majorité des cas”) a bárányhimlő ártalmatlan. Ezzel is alátámasztják a FKH döntését.

Az emelzés után úgy tűnik, mintha a szerző nem akart volna – vagy nem mert volna – nyíltan ellentmondani a hivatal döntésének, véleményének.

5. Melléklet

Actualités 24 juillet 2004

» SANTÉ & MÉDECINE »

IMMUNOLOGIE

La France ne vaccinera pas tout le monde contre la varicelle

Depuis mai, le vaccin contre la varicelle est disponible en France. Mais, par mesure de précaution, seules les personnes à risques sont concernées.

Le vaccin contre la varicelle est enfin disponible en France. Utilisé pour protéger tous les enfants aux Etats-Unis depuis 1996, il ne concernera dans l'Hexagone que les personnes à risques (immunodéprimés...) et certains personnels hospitaliers. Pourquoi un tel décalage? Parce que le Conseil supé-

rieur d'hygiène publique de France estime que la varicelle est une maladie bénigne. "Pourtant, sur les 600 000 personnes touchées chaque année en France, 3 500 sont hospitalisées pour des troubles neurologiques ou respiratoires", explique Daniel Floret, réanimateur pédiatrique à l'hôpital Edouard-

Herriot, à Lyon. Le virus provoque même une vingtaine de décès. Et ces complications touchent surtout des jeunes ne présentant aucun facteur de risques. Aux Etats-Unis, grâce à la vaccination, le nombre de cas et de complications a diminué de 80%. D'ailleurs, les autorités françaises reconnaissent qu'elle est efficace mais considèrent qu'une protection systématique des enfants provoquerait un déplacement des in-

fections vers des adolescents qui n'ont jamais été infectés. Or, plus la varicelle se déclare tard, plus elle risque d'être grave. De plus, en empêchant la circulation de souches naturelles du virus, la population ne bénéficiera plus de "rappels" prolongeant son immunité. Des risques pour la santé publique qui n'empêcheront pas certains parents de faire vacciner individuellement leurs enfants. C.T.

▲ Dans l'immense majorité des cas, la varicelle reste une maladie bénigne.

2004 > MAI > SCIENCE & VIE 31

Hivatkozások

- [1] Science et Vie (No 1040) – „*La France ne vaccinera pas tout le monde contre la varicelle*”
Excelsior, mai 2004.
- [2] Logika dia – dr. Zentai István
<http://www.philos.bme.hu/ddddd/sld004.htm>